

2. ФИГУРАТА НА ЗЕМЯТА. Понятието за земята, кое преди сичко ся представя на умътъ ны, състои въ това, че земята има плоска повърхность и неопредѣленно ся простира въ дълбочинѣ. Нъ не е мжно да ся увѣримъ, че това понятие е съвсѣмъ лъжливо; стига само да обърнемъ внимание врѣхъ сѣкыдневнытъ, сѣкыму познаты, явления. На наблюдательтъ, кой ся намира врѣхъ сушѣтъ, на равно открито мѣсто, дѣто никъквы предметы, на пр. здания, дървета, горы, не бъркѣтъ да глѣда далечъ по сичкы стърны, или ся намира на корабѣтъ въ открито море, чини ся, че той ся намира въ центрѣтъ на кръгѣтъ, врѣхъ крайщата на когото опира небето въ видѣ на сводѣ или надолу-обърната чаша. Околната линия, по която небето ся слива съ земятъ, нарича ся *видимъ горизонтъ*. На къдѣто и да ся премѣсти наблюдательтъ, нему винагы ще ся чини, че той занимава центрѣтъ на тоя кръгъ. Това явление може да ся обясни съ двѣ предположения: или съ това, че земята е площъ, нъ нашето зрѣние има предѣлъ, и линията на горизонтѣтъ е именно оная, по нататкъ отъ която ный не можемъ да видимъ предметытъ; или, че линията на горизонтѣтъ отдѣля една часть отъ земятъ повърхность, коя ся види за наблюдательтъ, отъ невидимѣтъ, и слѣд. видѣтъ на тѣзи линия зависи отъ самѣтъ повърхность на земятъ, която не е площъ. Невѣрностьта на първото предположеніе ся види на право отъ туй, че горизонтѣтъ ся разширочава, ако наблюдательтъ, въ това сѣщото мѣсто, ся покачи врѣхъ някоя высочина; слѣд. окото му види, въ този случай, предметытъ, които той испреди не е можалъ да види. Тѣй като при това горизонтѣтъ сѣщо така ся представлява кръгъ, какъто и испреди, и тѣй като такава явление си има мѣстото по сичкытъ стърны и врѣхъ сичкытъ точки на земятъ, то ный треба да заключимъ; че Земята има такава *повърхность, на която видимата часть е ограничена съ кръгъ отъ която стѣриѣ и да глѣдаме врѣхъ тая повърхность*. Това условіе го удовлетворява само една шарообразна повърхность, слѣдоват. *земята не е площъ, а има видѣ на шаръ или сфера*.

За да потвърдимъ това заключение, ный ще укажемъ йоще върху едно явление, което не можемъ си обясни никъкъ когато предполагами, че земята е площъ — то е постъ-